

णमोत्थु णं समणस्स भगवओ महावीरस्स
आयओ गुरुबहुमाणो

वहेए।

विविध लेओ

प्रियम्

अहो श्रुतम्

शा. बाबुलाल सरेमलजु

सिद्धायल ढंग्लोळ, हीरा जैन सोसायटी,
साबरमती, अमदावाए-३८०००५. मो. ९४२५५८५९०४
ahoshrut.bs@gmail.com

अषाढ, वि.२०७७

जुलाई, २०२१

યાદ આવે મોરી મા...

પ્રથમ સ્તરોણાણાણક
લખાવાના શી મહાવિસ્તાર
વિષયક સલાહાણક

ધેરવગરેબાણેસુ પુસ્તક કી ટેકનિકાણેસુ મહાવિષય

બાળક ખુદ માની ચોપડી હતું. જીવતી ચોપડી - હસ્તલિખિત ચોપડી - જેને મા-એ પોતાના લોહીની શાહીથી લખી, ઉજાગરા પણ કરીને લખી, માંદગીમાં ય લખી, નબળાઈમાં ય લખી, ને સો કામ મુકીને ય લખી. મા-ના શબ્દો, મા-ની શૈલી, મા-ની અક્ષરમરોડની કળા, મા-નું માધુર્ય, મા-ની પ્રસ્તુતિ -- બધું જ લા-જવાબ. છતાં કાગળ હલકો હતો એટલે જોઈએ એવો ઉઠાવ ન આવ્યો. પણ લોકોને કશી ખબર નથી એટલે તેઓ એમ કહે, કે આથી વધુ ઉઠાવ તો શું હોઈ શકે ? બાળકને તો ખબર છે, એટલે ૧૦૦% માને છે કે આપણો ઉઠાવ તો રઘીની સાથે કિલોબંધ વેંચાવા જેટલો છે. છતાં આપણે વેંચાવાની બદલે વંચાઈ રહ્યા છીએ એમાં કારણ ફક્ત એ મા-ની હસ્તકળા અને હૈયાકળા છે.

❁ સદ્ગુરુની પરિચય ❁

સદ્ગુરુની વાચના ચાલી રહી છે, આખું ય વાતાવરણ જાણે અમૃતમય બની ચૂક્યું છે. સદ્ગુરુ જાણે સુધામેઘ બનીને સુધાને વરસાવી રહ્યા છે, આત્મભૂમિમાં અનાદિકાળથી ધરબાયેલા ઝેરનું મારણ થઈ રહ્યું છે... અંદર-બહાર અદ્ભુત સ્પર્શ અનુભવાઈ રહ્યો છે. શબ્દના સંપૂર્ણ ઇતિહાસના સ્વર્ણિમ પર્યાયો ત્યારે જ રચાયા છે, જ્યારે એ સદ્ગુરુના ઉદ્દગાર બન્યા છે.

પ્રવચન હોલની બહાર એક ગાડી ઊભી રહે છે, આગલી સીટથી એક જણ જલ્દીથી બહાર નીકળીને પાછલી સીટનો દરવાજો ખોલે છે. એક બહુ જ પહોંચેલી ને પામેલી વ્યક્તિ બહાર આવે છે. બંને પ્રવચન હોલના પગથિયા ચડી રહ્યા છે. પહેલી વ્યક્તિને પ્રવચનસભા જોઈને જ ઘ્રાસકો પડી જાય છે, એના મનમાં ધમસાણ ચાલુ થઈ જાય છે. કેવી વિભૂતિને એ લઈ આવ્યો છે. ફક્ત પાંચ જ મિનિટનો સમય છે, પછી તરત નીકળી જવું પડે એમ છે. ખાસ આપનો પરિચય લેવા જ આવ્યા છીએ... આવું જઈને સદ્ગુરુને કહું ? કે પછી આવું લખીને ચિટ્ઠી મોકલું ? એ વાંચશે તો ખરા ને ? પ્રવચન તરત આટોપી તો લેશે ને ? અહીં સુધી આવવાનો ધક્કો તો નહીં થાય ને ? આટલી લાંબી જર્ની કરી, એ ફોગટ તો નહીં જાય ને?

બીજી વ્યક્તિ આ બધા ધમસાણને સમજી જાય છે અને ચૂપચાપ કશું પણ કહ્યા-કર્યા વિના પ્રવચનમાં બેસી જવાનો આદેશ કરે છે. બંને પ્રવચનમાં બેઠા છે. પહેલી વ્યક્તિના મનમાં વિચારોના વાવાઝોડા ચાલુ છે. પણ આદેશ એટલે આદેશ, શું થાય ?

પાંચ મિનિટ થઈ ને બંને ઉઠ્યા. દૂરથી જ પ્રણામ કરીને ગાડીમાં બેઠા ને ગાડી ફરી હાઈવે પર દોડવા લાગી, પહેલી વ્યક્તિના મનમાં અજંપાનો પાર નથી...ખોટો ધક્કો થયો, ફોગટ ફેરો કર્યો, નક્કામા હેરાન થયા, સાલું આપણને ખબર જ નહીં કે એ ટાઈમે પ્રવચન છે... ખરેખર ભારે થઈ ગઈ.

પણ એ વિભૂતિના ચહેરા પર સન્તોષ અને પ્રસન્નતા વર્તાઈ રહી છે, પેલી વ્યક્તિને આ જોઈને આશ્ચર્ય થાય છે. આ તો જાણે બધું કામ સરસ થઈ ગયું હોય, એવો ચહેરો છે, જાણે આપણને ધક્કો જ ન થયો હોય, જાણે બધું માથે ન જ પડ્યું હોય... આનું શું કારણ ? પૂછવું પણ કઈ રીતે ? એ ભાઈ અકળાઈ રહ્યા હતા.

એ વિભૂતિ આ અકળામણને સમજી ગઈ. એમણે પૂછ્યું, “શું થયું ?” હવે પેલા ભાઈથી ન રહેવાયું... “શું નથી થયું એ પૂછો, આટલે સુધી આવીને ધક્કો ખાઈને...” એ વિભૂતિએ સ્મિત સાથે કહ્યું, “આપણે શેના માટે આવ્યા હતા ?” “પરિચય પામવા માટે.” “પરિચય ન મળ્યો ?” “ક્યાંથી મળે ? મળ્યા જ નથી તો...”

એમના ચહેરા પર અકળામણ ઉછળી રહી છે. એ વિભૂતિ ફરી સ્મિત કરે છે, ને કહે છે, “કદાચ આપણે સદ્ગુરુને વ્યક્તિગતરૂપે મળ્યા હોત, એમને જાત જાતના પ્રશ્નો પૂછ્યા હોત, તો આપણને આટલો પરિચય ન મળ્યો હોત. આપણે કિનારે છબછબિયા કરીને શંખ-છીપલા વીણીને પાછા આવી ગયા હોત. પણ આપણે બહુ યોગ્ય સમયે પહોંચી ગયા. આપણે મરજીવા બની શક્યા. આપણે સાગરના તળ સુધી પહોંચી શક્યા. આપણે રત્નો ને મોતી વીણી શક્યા...”

પેલા ભાઈ ફાટી આંખે જોઈ રહ્યા છે, ને એ વિભૂતિ કહે છે, “બની શકે કે વર્ષો સુધી સાથે રહેનારા પણ સદ્ગુરુને ન ઓળખતા હોય, બની શકે કે વર્ષો જુના અઠંગ ભક્તો પણ સદ્ગુરુને ન ઓળખતા હોય, બની શકે કે નજીકના દૂર હોય, બની શકે કે દૂરના નજીક હોય, બની શકે કે જેમણે સદ્ગુરુને કદી વ્યક્તિગત મળ્યા જ ન હોય, એ સદ્ગુરુની સૌથી નજીક હોય.

ઉદ્ગાર એ વ્યક્તિનો ખરો ચહેરો હોય છે. વાણી એ ખરું જીવનચિત્ર હોય છે. કૃતિ એ કર્તાનો આત્મા હોય છે. જ્યારે આપણે કોઈ ચિંતકનું પુસ્તક વાંચતા હોઈએ, ત્યારે આપણે એમને ખરા અર્થમાં મળતા હોઈએ

છીએ, ત્યારે આપણે એમને ખરેખર સ્પર્શતા હોઈએ છીએ. ત્યારે આપણે હકીકતમાં એમના ખોળે બેસતા હોઈએ છીએ.

આપણે સદ્ગુરુના નામ-ઠામ-જીવનક્રમ ને ઘટનાઓમાં બધું આવી ગયું એમ માનતા હોઈએ, ત્યારે એ બધામાં એક જ બાકાત રહી ગયા હોય છે - સદ્ગુરુ. સૂક્ષ્મદૃષ્ટિએ જેમ કોઈ બીજી વ્યક્તિનો પરિચય એ સદ્ગુરુનો પરિચય નથી હોતો, એમ સદ્ગુરુના નામ-ઠામ વગેરેનો પરિચય એ પણ સદ્ગુરુનો પરિચય નથી હોતો. એ બધું વધુમાં વધુ સદ્ગુરુ-સ્વરૂપ આભૂષણનું બોક્સ હોય છે. જ્યારે આપણે કહીએ છીએ કે 'આ' સદ્ગુરુ છે. ત્યારે આપણે કહીએ છીએ કે બોક્સ એ જ આભૂષણ છે. જેમાં કોમેડી ને ટ્રેજેડી બંને સમાઈ ગયા હોય છે.

સદ્ગુરુને મળવું, વાતો કરવી, પ્રશ્નો પૂછવા, - આનાથી કદાચ આપણે સદ્ગુરુને ચૂંથ્યા હોત, મસળ્યા હોત, એના કરતા આપણે એમની અંતરંગ ધારામાં સ્નાન કરી શક્યા. એમની વાણીની ગંગામાં પાવન થયા, એમને અંદરથી મળી શક્યા, એમના આત્માને ઓળખી શક્યા. આથી વધુ પરિચય બીજો કયો હોઈ શકે ?

વિભૂતિના આ પ્રશ્નમાં બધા જ જવાબો મળી રહ્યા છે... ગાડી વધુ ને વધુ દૂર જઈ રહી છે, ને એ ભાઈ સદ્ગુરુની વધુ ને વધુ નજીક આવી રહ્યા છે.

(બની શકે કે આજીવન સાથે રહેનારા સદ્ગુરુથી દૂર હોય, બની શકે - સદ્ગુરુને કદી પણ રુબરુ ન મળનારા એમની અંતરંગ ધારામાં ડુબકી મારીને એમનામાં ઓળઘોળ થયા હોય. ને એ સદ્ગુરુની સમીપતમ હોય.)

❀ સર્વસ્વનું ય સર્વસ્વ ❀

[પરમ કારુણિક શ્રીસિદ્ધર્ષિગણિ મહારાજની અમર પ્રસાદી]

એક માણસ મુંબઈ ગયો. ત્યાં એણે પૂછ્યું કે મારે કપડા લેવા છે, તો ક્યાં જવું ? એને જવાબ મળ્યો કે ‘આ દુકાનમાં મળી જશે.’ એ માણસે કહ્યું, ‘મારે મારા દીકરાના કપડા પણ લેવા છે.’ ‘સારું, તમે પેલી દુકાનમાં જતા રહો.’ ‘અને મારે સાથે અમુક કટ-પીસ પણ લેવા છે.’ ‘ઓકે, આ સામે દેખાય એ દુકાનમાં તમને એ બધું મળી જશે.’ ‘અને મારે સાથે સાથે થોડી સ્ટેશનરી, ઘરવખરી, છોકરાના રમકડા અને અમુક દવાઓ પણ લેવી છે.’ ‘તો તો પછી તમે એમ કરો, આ સામેની લેનમાં અડધી મિનિટ ચાલશો ને, એટલે ડાબા હાથે મોટો મોલ આવશે, તમે એમાં જશો એટલે તમને બધું મળી જશે.’

અધ્યાત્મની તરસ સાથે એક આત્મા અધ્યાત્મવિશ્વમાં પ્રવેશ કરે છે, એ સદ્ગુરુને કહે છે, “મારે વૈરાગ્ય જોઈએ છે.” સદ્ગુરુ એને કહે છે, “જો આ વૈરાગ્યશતક ગ્રંથ છે, તું આમા ડુબ એટલે તને વૈરાગ્ય મળી જશે.” એ આત્મા કહે છે, “ને મને ઈન્દ્રિયો બહુ પરેશાન કરે છે, એ માટે કંઈક...” સદ્ગુરુ કહે છે, તો આ અધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ ગ્રંથ લે. એમાં વૈરાગ્ય અને ઈન્દ્રિયવિજય, બંને મળી જશે.” “અને મારે સાથે સાથે યોગ અને ધ્યાન પણ સમજવું હતું.” “તો પછી તું આ ગ્રંથ લે. એનું નામ છે અધ્યાત્મસાર. એમાં વૈરાગ્ય, ઈન્દ્રિયવિજય, યોગ અને ધ્યાન- બધું આવી જશે.” “અને મારે સાથે સાથે કષાયોનો ભયાનક વિપાક પણ સમજવો છે, સૃષ્ટિના અકળ સત્યો પણ સમજવા છે, અંતરંગ વિશ્વનો સાક્ષાત્કાર પણ કરવો છે, પ્રમાદમાં ડુબેલા મારા આત્માને હયમચાવીને ઉત્કૃષ્ટ સાધના માટે સજ્જ પણ કરવો છે, રાગ-દ્વેષનો કોતરી-કોતરીને નિકાલ પણ કરવો છે, બધા શાસ્ત્રોનો નિયોડ પણ જોઈએ છે, આત્માના એક એક પ્રદેશને જિનશાસનના રંગે રંગી પણ દેવું છે અને જુદા જુદા દૃષ્ટિકોણોથી સંપૂર્ણ મોક્ષમાર્ગને સમજવો પણ છે...”

એ આત્મા જરા છોભીલો પડી જાય છે, એને લાગે છે કે એણે ખૂબ વધુ પડતી માંગણી કરી દીધી છે. આટલું બધું તે કાંઈ એક સાથે મળતું હશે ? આ તો સદ્ગુરુને માથે પડવા જેવી વાત થઈ. શું કરું ? એમના નનૈયાની રાહ જોઉં કે પછી સીધી એમની માફી જ માંગી લઉં, શું કરું ?

ગડમથલના આ હિંચકાને સદ્ગુરુનું મધુર સ્મિત સ્થિર કરી દે છે. સદ્ગુરુનું સ્મિત અકળ છે, પણ એટલું જરૂર જણાય છે કે એ સ્મિત નકારની દિશાનું નથી. જિજ્ઞાસામય દૃષ્ટિ સદ્ગુરુને તાકી રહી છે, ને સદ્ગુરુના હોઠ ફરકે છે, “શાબાશ, તું આ ગ્રંથ લે...” જિજ્ઞાસુ ચમકે છે... “શું આવો કોઈ એક ગ્રંથ છે !! એટલે કે શું મારી માંગણી સાચી હતી ? શું આટલા બધા વિષયો અને આટલી બધી વિશેષતાઓને સમાવનાર કોઈ ગ્રંથ હોઈ શકે ? ને એ ગ્રંથનું આજના કાળે અસ્તિત્વ હોઈ શકે ?...” જિજ્ઞાસુના વિચારોને વિરામનો આરામ આપતા હોય, તેમ સદ્ગુરુ એક ગ્રંથ આગળ ધરે છે. જિજ્ઞાસુ બંને હાથે ને હૃદયના હજારો મનોરથો સાથે... વિસ્મયપૂર્ણ દૃષ્ટિ સાથે એ ગ્રંથને હાથમાં લે છે. એના રોમે રોમ આનંદથી નાચી ઉઠે છે. એ ગ્રંથને માથું લગાડીને વંદન કરે છે. ને પરમ બહુમાન સાથે ગ્રંથનું નામ વાંચે છે - શ્રી ઉપમિતિ ભવ પ્રપંચ કથા.

ઉપમિતિ એટલે જિનશાસનનો મોલ. એમાં શું મળે ? એ ખરો પ્રશ્ન નથી, એમાં શું ન મળે એ ખરો પ્રશ્ન છે, આ એક એવો ગ્રંથ છે જેને સમજ્યા પછી શું પામવાનું બાકી રહે એ પ્રશ્ન છે, આ એક એવો ગ્રંથ છે, જે આપણા બધા જ પ્રશ્નોનો ઉત્તર છે. આ એક એવો ગ્રંથ છે, જે આપણી બધી જ સમસ્યાઓનું સમાધાન છે, આ એક એવો ગ્રંથ છે, જે સાચા સુખનો સાચો માર્ગ છે.

ટૂંકમાં કહીએ તો ઉપમિતિ એ સર્વસ્વનું પણ સર્વસ્વ છે. ચૌદ પૂર્વો આજે નથી. આગમો પણ આજે સંપૂર્ણપણે ઉપલબ્ધ થતા નથી, ઘણું બધું શ્રુત-વિચ્છેદ પામી ગયું છે. જે છે એટલું ય અવગાહન

કરવાની અનુકૂળતા મોટા ભાગના પાસે નથી. શ્રાવકોને અને પૂ સાધ્વીજી ભગવંતોને મોટા ભાગના આગમોના અધ્યયનનો અધિકાર નથી. જીવન નાનું છે. અભ્યાસકાળ વધુ ને વધુ નાનો થતો જાય છે. સંસારીઓમાં તો એક ટકો વર્ગ પણ જ્ઞાનપિપાસુ નથી. જેટલા છે, એ પ્રાય: સંક્ષેપરુચિ છે, થોડા પ્રમાદી છે. 'મોલ' ની જેમ એક જગ્યાએ બધું મળી જાય તો લઈ લઈએ, એવી વૃત્તિવાળા છે. આ સ્થિતિમાં પરમ આશ્વાસન લઈ શકાય, એવો કોઈ ગ્રંથ હોય, તો એ છે ઉપમિતિ. આવો અદ્ભુત ગ્રંથ રચીને પરમ ઉપકાર કરનારા પરમ કારુણિક શ્રી સિદ્ધર્ષિ ગણિ મહારાજને જેટલા વંદન કરીએ એટલા ઓછા છે.

વિશેષ કરીને સંયમી-સંસ્થા માટે હૃદયમાં એક વેદના જાગે છે. નાની જિંદગીના નાના અભ્યાસકાળનો મોટો ભાગ યા એવા સાધન-ગ્રંથો લઈ લે, જેમાં ધર્મનો અંશ પણ ન આવતો હોય, ને યા એવા પ્રકારના જ સાધ્યગ્રંથો લઈ લે. જેમનો રાગ-દ્વેષ ઘટાડવામાં પ્રાય: સીધો ઉપયોગ ન હોય, એવી વિચિત્ર અભ્યાસપદ્ધતિ ઘણા મોટો વર્ગે અપનાવી લીધી હોય, એવું જણાઈ રહ્યું છે.

સંયમી ભગવંતોને પરાકાષ્ઠાની આધ્યાત્મિક ઊર્જા મળે, રોજબરોજ તેમનો વૈરાગ્ય વધતો જ જાય, તેમની પરિણતિ વિશુદ્ધતર થતી જાય, તેમનું સત્ત્વ વિકસતું જ જાય, તેમનું સંયમ વધુ ને વધુ નિર્મળ થતું જાય, એવા ઊર્જાસ્રોતો ક્યાં છે ? ઘટ-પટ ની સુદીર્ઘ ચર્યામાં જે માનસિક મજૂરી કરવામાં આવે છે, તેના સોમાં ભાગની મહેનતે ઉપમિતિ જેવો ગ્રંથ આત્માનું દળદર ફેડી દે એવો છે. પણ આપણા અભ્યાસક્રમમાં જરૂરી અને ફરજિયાત કક્ષાનું સ્થાન કોને મળતું હોય છે ?

સાધનગ્રંથોની કોઈ ના પણ નથી, અને એમની ઉપાદેયતામાં કોઈ શંકા પણ નથી, પણ જો એ સાધ્ય ગ્રંથોના ભોગે ભણાતા હોય, એમાં જ મહત્તમ અભ્યાસ કાળ પૂરો થઈ જતો હોય, રાગ-દ્વેષ પર ફટકા ન પડ્યા હોય, કષાયો કાબુમાં ન આવ્યા હોય, નિમિત્તો સંકલેશો પેદા

કરવામાં સફળ થતા હોય અને એના કારણે અંતરંગ સમસ્યાઓનો અંત ન આવતો હોય, તો આપણે ફેરવિચાર ન કરવો જોઈએ?

સમગ્ર ચતુર્વિધ સંઘને મારી ભલામણ છે. કદાચ બીજું કશું ન થઈ શકે, તો ય આટલું કરો. દર વર્ષે કમ સે કમ એક વાર ઉપમિતિનું ભાવપૂર્વક પારાયાણ કરો. ઊર્જા મળશે. રોગપ્રતિકારક શક્તિ વધશે, તો દવા માટે ફાંફા નહીં મારવા પડે. રોગો આવશે જ નહીં. ઉપમિતિ એ સર્વ ભાવરોગોની રસી છે. આખા સંઘની કાયાપલટ કરી દેવાની તાકાત ઉપમિતિમાં છે. આંતરિક વિગ્રહોથી મુક્તિ અપાવીને સર્વાંગીણ અભ્યુદય લાવવાની તાકાત ઉપમિતિમાં છે. આપણા પરમ સૌભાગ્યથી આપણને ઉપમિતિનો યોગ થયો છે. આપણે એનો ઉપયોગ કરીએ તો આ પરમ સૌભાગ્ય ખરેખર સફળ થાય.

સકલ શ્રીસંઘમાં ઉપમિતિના સ્વાધ્યાયનું સામ્રાજ્ય છવાઈ જાય, પરિણામે વ્યક્તિગત અને સમષ્ટિગત સર્વ સમસ્યાઓનો અંત આવી જાય અને જિનશાસનના ગૌરવના હજારો ગુણાકારો થાય, એ જ ભાવના સહ વિરમું છું. પરમ તારક શ્રદ્ધેય શ્રી જિનાજ્ઞાવિરુદ્ધ લખાયું હોય તો મિચ્છામિ દુક્કડમ્.

❀ આસાયંતો બહુસો ❀

(એક ગૃહ જિનાલયની રક્ષા માટે લખાયેલ પ્રેરણાપત્ર)

વ્યક્તિગત દ્વેષના કારણે પ્રભુ પર, પ્રભુના જિનાલય પર કેસ કરનારા અનંત તીર્થકરોની આશાતના કરવા દ્વારા ઘોર પાપો બાંધે છે, પરિવારમાં અશાંતિ, ધંધાકીય સંઘર્ષ, શરીરમાં રોગો, સામાજિક બદનામી, માનસિક અજંપો, ભયંકર અકસ્માત, રિબામાણભર્યું મૃત્યુ, દીકરી સાસરેથી પાછી આવવી ... વગેરે વગેરે તે પાપના આલોકના ફળો છે. પરલોકમાં તે પાપથી સાતે નરકમાં વારંવાર જવું પડે, ભયાનક અસહ્ય દુઃખો વેઠવા પડે, તિર્યચગતિમાં ઢોર-બકરા થઈને અનંત ભવોમાં કપાવું પડે, ૮૪ લાખ યોનિયોમાં કાળી યાતનાઓ સહેવી પડે અને જીવ બિચારો અનંતકાળે ય ઉપર ન આવે - એવા તે પાપના પરલોકમાં ફળો ભોગવવા પડે છે.

ફક્ત કોઈને બતાવી દેવા માટે આપણે આપણી જાતને આટલી બધી દુઃખી કરવી ? આપણે વાણિયા છીએ, શું વાણિયાબુદ્ધિ આપણને આવી સલાહ આપે છે ? શું કોઈને તકલીફ આપવા આપણે આપણું આખું ભવિષ્ય હોડમાં મુકી શકીએ ? શું આને સમજદારી કહેવાય ? આ તો જાતને સળગાવીને કોઈનું ઘર બાળવા જવા જેવી વાત છે, જેમાં કોઈનું ઘર તો ભલે બળે કે ન બળે આપણી જાત તો સળગી જ જાય છે.

શાંત ચિત્તે વિચાર કરો, શું આ ગાંડપણ નથી ? આપણે જેમને ભગવાન માનીએ છીએ, એમની સામેનો જંગ આપણને શોભે ખરો ? આ ફક્ત ધાર્મિક નુકશાન જ નથી, શારીરિક, માનસિક, સામાજિક, પારિવારિક અને આર્થિક નુકશાન પણ છે. અને આત્મિક નુકશાન પણ છે. જિનાગમ કહે છે -

તિત્થયરં પવયણં આચરિયં ગણહરં મહિઙ્ગિયં ।

આસાયંતો બહુસો અણંતસંસારિઓ હોઙ્ગ ॥

જે વ્યક્તિ તીર્થકર, પ્રવચન, આચાર્ય, ગણધર કે વિશિષ્ટ જ્ઞાનાદિ સંપન્નની ઘણી આશાતના કરે તે અનંત સંસારી થાય છે.

મારે એક પણ પક્ષની સાથે સંબંધ પણ નથી, અને પરિચય સુદ્ધા નથી. પણ આજે આ વાત સાંભળી અને ખૂબ જ આઘાત લાગ્યો. પ્રભુના દેરાસર સામે કેસ ? એ ય દેરાસર ઉતારી પાડવા માટે ? એ ય જૈન દ્વારા ? આથી વધુ આઘાતજનક બીજું શું હોય ?

પ્લીઝ, એક બાજુ શાસન પર બહારના આક્રમણોની વણઝારો આવી રહી છે, ને બીજી બાજુ આપણે આપણી અંદર અંદરની લડાઈઓમાં જ સમય અને સંપત્તિનો ધુમાડો કરી રહ્યા છીએ.

વિધર્મીઓ આપણી દીકરીઓને ભગાડી રહ્યા છે, એક ઈતર કન્યા આપણા ઘરે આવે છે ને હજારો પેઢીઓની પરંપરા તૂટી-ફૂટી જાય છે, તીર્થોની દશા રડવું આવે એવી છે, પાઠશાળાઓ હાસ્યાસ્પદ જેવી ચાલે છે. નિત નવા આક્રમણો શાસનને વેરવિખેર કરી રહ્યા છે, ત્યારે આપણે શાસનમાતાની રક્ષા માટે મરણિયા બનીને બાહ્ય આક્રમણોનો સામનો કરવાનો હોય કે અંદર અંદરની લડાઈઓમાં જ જાતને હોમી દેવાની હોય ?

પ્લીઝ, પાપ કરવું બહુ સહેલું છે, એનું ફળ ભોગવતા નવ નેજે પાણી ઉતરી જાય છે. હાથે કરીને પોતાની જાતને આટલી દુઃખી કરવાનું છોડી દો, ક્ષમા રાખો અને ક્ષમા કરો આ જ મહાવીર પ્રભુનો માર્ગ છે કોઈની સાથે વેર-વિરોધ એ ફક્ત 'કોઈ' નો જ વિરોધ નથી. પ્રભુ મહાવીરનો પણ વિરોધ છે. કારણ કે આપણે એમના આદર્શથી વિરુદ્ધ વર્તીએ છીએ. પ્લીઝ, આવું ન કરો.

❀ લેખક કોણ ? ❀

મેં આટલી ચોપડી લખી-આવી વાત, કે દેવ-ગુરુ પસાયે લખાઈ આવી વાત- મને 'ચોરી' જેવી લાગે છે. જાણે પોસ્ટમેન પત્ર આપીને પોતે જ પત્ર લખ્યો હોય, એવી અનુભૂતિ કરતો હોય, જાણે એજન્ટ પોતે R & D કરીને પ્રોડક્શન કરીને માલ બનાવી લાવ્યો હોય, એવું એને લાગતું હોય, પત્ર લખવા ને પહોંચાડવામાં કેટલું અંતર !... માલ બનાવવામાં ને પહોંચાડવામાં કેટલું અંતર ! હું વધુમાં વધુ એક પોસ્ટમેન છું, જે જિનવાણીનો પત્ર પહોંચાડે છે. હું વધુમાં વધુ એક એજન્ટ છું, જે જિનશાસનનો માલ પહોંચાડે છે. મેં કાંઈ લખ્યું હોય, એ તો ખોટું હોય, સાચું છે તો એટલા માટે જ, કે એ ભગવાનનું અને ગુરુનું છે. મેં ટોટલ જેટલું લખ્યું કહેવાય છે, એમાં જેટલી ભૂલો થઈ હોય, એના જેટલા ટકા થાય, એટલા ટકા મારું લખાણ કહેવાય. એટલા ટકાની જેટલી ચોપડીઓ થાય એ મારી પોતાની. જે મારું ગૌરવ નહીં પણ નાનમ હોય. જેનો પંચમ સમિતિ સિવાય કાંઈ ઉપયોગ ન હોય, વ્યવહાર આડો ન આવે, તો પુસ્તકમાં એવું લખી દઉં.

લેખક

સર્વજ્ઞ વીતરાગ પરમાત્મા

તથા ગુરુ મહારાજ

ક્ષતિકાર - પ્રિયમ્

ભલે,

લખી ન શકું, સમજી તો શકું ને ?

સત્ય આ છે, મને લેશ પણ અભિમાન જાગે એના બે અર્થ છે -
 (૧) ઉઠાંતરી (૨) ચોરી પર શિરજોરી. જો હું પુસ્તકોના સત્ય-અંશ પર અભિમાન કરું છું, તો હું ઉઠાંતરી કરી રહ્યો છું. જે મારું નથી એને મારું સમજી રહ્યો છું. ને જો હું મારી ક્ષતિઓ પર અભિમાન કરું છું, તો હું ચોરી પર શિરજોરી કરી રહ્યો છું.

હોરોનાથી બચવા માટે માનસશાસ્ત્રીઓની સીનેરી સલાહ :

જેનાથી તમને હોરોના શબ્દ સંભળાય, વંચાય કે તેનો વિચાર આવે એવા દરેક સંપર્કથી સદંતર દૂર રહો

માનસશાસ્ત્રોના મતે બહારની દરેક ઘટનાનો સીધો સંબંધ આપણા મન સાથે હોય છે. માનસશાસ્ત્રો નિશ્ચિતરૂપે માને છે કે મન અત્યંત શક્તિશાળી છે અને એ ધાર્યા મુજબના પરિણામો લાવી શકે છે. પ્રખર જૈનાચાર્ય શ્રીસિદ્ધસેનદિવાકરસૂરિ મહારાજે સ્પષ્ટ લખેલ છે -

પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિન્ત્યમાનં કિન્નામ નો વિષવિકારમપાકરોતિ ?

પાણી માટે પણ આપણે સતત એમ વિચારીએ કે

આ અમૃત જ છે

તો એનાથી પણ ઝેર ઉતરી જાય એવી ઘટનાઓ

શું આપણી આજુ-બાજુ નથી બની રહી ?

લગભગ ૨૧૦૦ વર્ષ જુનું આ વિધાન છે. જ્યારે આવી ઘટનાઓ સતત બની રહી હતી. વિચાર સંપ્રેક્ષણ પરમાણુઓના વિશિષ્ટ પરિવર્તનનું કારણ બને છે. ખાસ વિચારોના સંપ્રેક્ષણથી વનસ્પતિજગતમાં આશ્ચર્યકારક પરિવર્તનો લાવી શકાય છે. જેમ કે વિદેશમાં એક માનસશાસ્ત્રીએ એક કાંટાળો છોડ ઉગાડવાની શરૂઆત કરી અને તે છોડમાં રોજ એવું વિચારસંપ્રેક્ષણ કર્યું કે, 'તારી રક્ષા હું કરીશ, તારે તારી રક્ષા માટે કાંટાની કોઈ જરૂર નથી.' બસ, છોડ પાસે રોજ આવા વિચારો કરવાથી એ છોડને કાંટા ન આવ્યા, કેવી અજબ સિદ્ધિ !

વિચાર એ ગજબની શક્તિ છે. કોઈ પણ શક્તિના પોઝિટીવ અને નેગેટીવ બંને પાસા હોય છે. આગથી રસોઈ પણ બની શકે છે ને આગથી ઘર પણ બળી શકે છે. બરાબર એ જ રીતે જેમ વિચારથી સારા પરિણામો મળી શકે છે, તેમ ખરાબ પરિણામો પણ મળી શકે છે. પ્રશ્ન એ જ છે કે વિચાર કેવો છે ? પોઝિટીવ કે નેગેટીવ ? પણ દરેક

કાળજી ને દરેક દરકાર સાથે અવચેતન મનમાં ગભરાટનું લોડિંગ ચાલ્યા કરતું હોય ને એના કારણે જાગૃતિ અને ભયની ભેદરેખા જ ભુંસાઈ જાય, એની આ વાત છે.

માનસશાસ્ત્રો વધુ એક ઉદાહરણ આપે છે - ઈલિકા-ભમરી ન્યાય. ઈલિકા એટલે ઈયળ. એ સતત ભમરીનું ધ્યાન કરવા લાગે અને એને પકડી લાવનાર ભમરીના ગુંજારવમાં એકતાન થઈ જાય ત્યારે એ પોતે ભમરી થઈ જાય છે.

इलिका, भ्रमरीभीता ध्यायन्ती भ्रमरीं यथा । - આ શબ્દો દ્વારા માનસશાસ્ત્રોએ સ્પષ્ટ કહ્યું છે કે ભમરીના ગભરાટમાં ભમરીનું એકાગ્રતાથી ધ્યાન કરતી ઈયળ ભમરી વિષેના તીવ્ર વિચારસંપ્રેક્ષણથી ભમરી બની જાય છે.

કામુકઃ કામિનીં ધ્યાયન્ યથા કામૈકવિહવલઃ ।

જેમકે કામુક માણસ કામિનીનું ધ્યાન-તેના વિષેના તીવ્ર વિચારો કરવાથી અત્યંત કામવિહ્વળ થઈ જાય છે.

વીતરાગમતો ધ્યાયન્ વીતરાગો ભવેદ્ ભવી ।

જેમ કે વીતરાગ પરમાત્માનું ધ્યાન કરવાથી જીવ પોતે પણ વીતરાગ પરમાત્મા થઈ જાય છે.

વિચારસંપ્રેક્ષણ એ અમોઘ શસ્ત્ર છે, જે સમનસ્ક જીવોને જન્મજાત મળેલી મોંઘી મૂડી છે. પણ મોટાભાગના જીવો કામ-ક્રોધ-ભય-લોભ વગેરેના નકારાત્મક વિચારો કરવા દ્વારા એનો દુરુપયોગ કરીને પોતાની જાતને નુકશાન પહોંચાડતા રહે છે. વિવેકશીલ જૂજ મનુષ્યો જ સદ્ગુણદાયક આધ્યાત્મિક વિચારો કરવા દ્વારા પોતાના તનને ચુસ્ત અને મનને મસ્ત રાખતા હોય છે.

બની શકે કે કોરોનાનો વિચાર એ કોરોનાની શરૂઆત હોય. એ વિચારના બધા જ સ્ત્રોતોને (source) બંધ કરીને આધ્યાત્મિક ઉર્જાને મેળવતા રહો અને જુઓ, તમને વધુ સ્વસ્થતા અનુભવાય છે કે નહીં ?

આપણે ત્યાં એવા દાખલાઓ છે કે વધુ પડતા સ્ત્રીના વિચારોથી ને એવા સંપર્કોથી પુરુષનું પુરુષાતન ઘણું ઓછું થઈ જાય ને એ સ્ત્રી બની જાય. આપણી બે-ત્રણ પેઢી પહેલા જે મર્દાનગી અને શક્તિશાળી શરીર હતા, તેનું કારણ એવું સંયમિત જીવન હતું, જેમાં સ્ત્રીવિચારનો અવકાશ આજની તુલનામાં ઘણો ઓછો હતો.

આપણે ત્યાં એવા દાખલા પણ છે, જેમાં ‘મને કોઈ થઈ જશે તો ?’ આવા સતત વિચારો કરવાથી કોઈ થઈ ગયો હોય, આ રીતે કોરોના વિષેના નિરંતર વિચારો કરવાથી આપણા સબકોન્શિયસ માઈન્ડમાં સતત એવું વિચારસંપ્રેક્ષણ થયા કરે છે ને છેવટે આંતરિક સ્તરે એક તબક્કો એવો આવે છે, જ્યાં આપણું અવચેતન મન ખાતરી ધરાવતું થઈ જાય છે કે મને કોરોના થવાનો જ છે. આ અવચેતન મનની સીધી અસર આપણા શરીર પર થાય છે ને છેવટે આપણું શરીર જાણે વાયરસને ગોતી જ રહ્યું ન હોય, એટલી હદે સહેલાઈથી વાયરસનો સ્વીકાર કરીને કોરોનાનો ભોગ બની જાય છે. શરીર જો પૂરી તાકાતથી વાયરસ સામે લડી લે, તો કોરોના કશું જ બગાડી શકે તેમ નથી. અરે, એવું પણ બને કે કોરોના ક્યારે આપણી અંદર ઘુસ્યો ને શરીરે એને ધક્કા મારીને તગેડી મુક્યો એની આપણને પણ ખબર ન પડે. પણ આપણા નકારાત્મક અવચેતન મને આપણા શરીરને સિંહમાંથી ઉંદર કે છછુંદર બનાવી દીધો હોય પછી આવી કોઈ જ શક્યતા નથી.

રોજે રોજ કોરોનાના કેસો વધે છે, કારણ કે રોજેરોજ ગભરાઈને નાસીપાસ થઈ ગયેલા લોકો વધે છે. શા માટે અત્યંત જાગૃત અને હાઈએસ્ટ કાળજી લેનારાઓને વધુ કોરોના થાય છે ને શા માટે તદ્દન બેદરકાર ને જાણે આવું કશું જોખમ છે જ નહીં, એવી રીતે જીવતા લોકો તદ્દન સલામત છે એનો જવાબ માનસશાસ્ત્રોના આ રહસ્યમાંથી મળે છે.

કાળજી ન કરવી અને બેદરકાર રહેવું - એવી વાત નથી.

❀ *Anti Corona : Labour Lifestyle* ❀
 હોરોનાથી બચવા મજૂર જીવનશૈલી અપનાવો

We all know :

મજૂરોનું કોરોના કંઈ જ બગાડી શકતો નથી.
 ફક્ત કોરોના જ નહીં કોઈ રોગોનું એમની પાસે કાંઈ જ
 ચાલતું નથી. ચાલો, આપણે જ્યાં ત્યાં
 ફાંફા મારવાને બદલે તેમની લાઈફસ્ટાઈલ અપનાવી લઈએ.

(આ અઘરું છે પણ લાખો રૂપિયાનું અને જીવ ગુમાવવાનું નુકશાન અનેકગણું અઘરું છે.)

<i>Change</i>	<i>Life Style</i>	<i>Increase your Immunity</i>
(૧)	બહારનું ખાવાનું સંપૂર્ણ બંધ કરી દો	૨૦%
(૨)	ઘરનું દેશી તાજું ખાણું જ જમો	૨૦%
(૩)	બે જ વાર જમો	૫%
(૪)	ચણ ચણ ન કરો	૫%
(૫)	મજૂરો સખત કામ કરવાની નોકરી કરતા હોય છે. આપણે ભલે એવી નોકરી ન કરી શકીએ પણ શક્ય સખત પરિશ્રમ જરૂર કરી શકાય. જેમ કે - વાહનોનો ઉપયોગ ટાળો	૫%
(૬)	શેકાઈ બિલકુલ ન કરો, તમારું કામ માણસ કે મશીનના માથે નાંખી નવરા ન બનો (કિચન વગેરેમાં)	૧૦%
(૭)	હાથ ઘંટી સિવાયની ઘંટીઓનો ઉપયોગ ન કરો	૫%
(૮)	ગભરાટ થી ઈમ્યુનિટી પાવર ઘટે છે માટે છાપા, ટી.વી. ચેનલ્સ, ઈન્ટરનેટ અને ડરાવાણા સમાચારો આપનારા લોકોથી દૂર રહો. આ બધાનો સંપર્ક શૂન્ય કરી દો.	૨૦%
(૯)	તમને સુખશીલ બનાવે એવા દરેક સાધનો - એ.સી., કુલર, પંખા, સોફા, ડનલોપ બેડ વગેરેનો ઉપયોગ ટાળીને સાદી સહનશીલ જિંદગી અપનાવો.	૧૦%
		૧૦૦%

❀ ગરિમા આચાર્ય પદની ❀

- ઓયંસી - ઊર્જાનો ઉત્કૃષ્ટ સ્રોત
- તેયંસી - તીર્થકરોના તેજનું પ્રાગટ્ય
- વચ્ચંસી - અજવાળાનો આવિષ્કાર
- સીહોવમો - સિંહુત્વનો સાક્ષાત્કાર
- દીવસમા - ઝળહળે ને ઝળાહળ કરી દે.
- વિજ્ઞા મંતા ય - એક નમસ્કાર અને વિદ્યા-મંત્રો સફળ
- જારિસઓ સો - શેના જેવું ? ફક્ત પોતાના જેવું.

❀ મહિમા તપસ્યાની ❀

- નિકાચિતાનામપિ - આ નિકાચિત કર્મો ય કેમ ઊભી પૂંછડીએ ભાગ્યા ? જોતો નથી ? તપ આવી ગયો છે !
- વજ્રમિવાતિતીવ્રમ્ - તપ એટલે ? વજ્ર. દુઃખના ડુંગરોના ભુક્કા
- વૃહપ્રહારીવ - આ શું ? દૃઢ પ્રહારીનો ય મોક્ષ ? એમાં શું ? તપ માટે મોટી વાત નથી.
- લભતેડચિરેણ - મોક્ષ ! તું ??? હા, આમ તો અનંતકાળ પછી ય ન'તો આવવાનો. તપે બોલાવ્યો એટલે ચપટીમાં આવી જવું પડ્યું.
- જીયતે યેન શત્રુઃ - આ કોણ ઢળી પડ્યા છે ? એ આંતર શત્રુઓ છે. એમણે તપનું નામ સાંભળી લીધું હતું.
- તવે સ્યા - તપસ્વી એટલે ? જેમને તપ પારણું લાગે અને પારણું તપ લાગે.
- તવસા - આત્માનો એક એક પ્રદેશ તપ બની જાય એનું નામ તપોત્સવ

❁ ❁ શુક્રમાસોદ્ભવવૃષ્ટિવૃદ્ધિશ્રો ❁

[ચાતુર્માસ પ્રવેશ પ્રવચન]

એક હતો ઉનાળો, એક તો સુકો ભટ્ક. ને એમાં પાછો ભડકે બળે. નીચે તિરાડો પડે ઉપરથી અંગારા વરસે. એ બધું જ શોષવતો જાય. ક્યાંય ભીનાશ નહીં, ક્યાંય કુણાશ નહીં, ક્યાંય હરિયાળી નહીં. બધું જ તૂમ...સન્તમ... શેકાતું... દઝાડતું... લહાય લહાય બાળતું..

ઉનાળો ચાલતો રહ્યો... ચાલતો રહ્યો... ને એક દિવસ એનું એનામાં ધ્યાન ગયું. આ એક કાન્તિક્ષણ હતી. ઉનાળાનું ઉનાળાપણું એટલા માટે જ હતું, એટલા માટે જ ન'તું ગયું, કે એનું એનામાં ધ્યાન જ ન હતું. ઉનાળાને આજ સુધી ખબર ન હતી કે એ ઉનાળો છે. માટે ઉનાળો ઉનાળો હતો. ઉનાળાનું અભાનપણું જ ઉનાળાપણાનો આધાર હતું.

ગંદાનું ચોકખા થવું બિલકુલ અઘરું નથી, શરત એટલી જ કે એને એના ગંદાપણાનું ભાન થવું જોઈએ. જેને ભાન જ ન હોય કે હું ગંદો છું, એનું ચોકખા થવું અશક્ય છે. ગંદાને ચોકખા થવા માટે જેટલી જરૂર પાણીની હોય છે, એથી વધુ જરૂર ગંદાપણાની સભાનતાની હોય છે. એ સભાનતા હશે, તો પાણી નહીં હોય તો ય એ ક્યાંકથી મેળવી લેશે. એ સભાનતા નહીં હોય, તો પાણી હોવા છતાં એ એનો ઉપયોગ નહીં કરે.

કાન્તિક્ષણ. ઉનાળાનું એનામાં ધ્યાન ગયું. એને એનું ભાન થયું ને એ ચમક્યો. ચમક્યા વિના કાન્તિ શક્ય નથી. તમે જે છો એ તમને બરાબર લાગે છે, તો તમે કદી 'કાન્તિ' નહીં બની શકો. તમે તમને 'ચલાવો' - 'ચાલશે' કરો - ત્યારે ખરા અર્થમાં તમે અટકી જતા હો છો. બાળક મળ-મૂત્ર-શ્લેષ્મથી ખરડાયેલો છે. મા-ને એ ચોકખો લાગે છે. આગંતુક બાળકની પરિસ્થિતિ જુએ છે અને મા-ની મન:સ્થિતિ જુએ છે. આગંતુકને ખૂબ આશ્ચર્ય થાય છે, આ કેવી મા છે ? તમને તમે બરાબર લાગો છો, તો જ્ઞાનીઓને તમારા માટે આશ્ચર્ય થાય છે... તમે કેવા 'તમે' છો ?

સાચી મા એ છે જે બાળકની એવી દશા જોઈને ચમકે છે. આવું તો ન જ ચાલે એવી સંવેદના સાથે એ દોડી જાય છે, એ એને નવડાવી-ઘોવડાવી એકદમ ચોકખો ચટ કરી દે છે, ને પછી જ એને શાંતિ થાય છે. સાચા તમે એ છો કે તમારી અંદરની વત્સલ મા તમારી અંદરના ગંદા-ગોબરા બાળકને જોઈને ચમકે ને જ્યાં સુધી એ એને ચોકખો-ચટ ન કરી દે, ત્યાં સુધી એ જંપે નહીં.

આપણા હાથ વિષ્ટાથી ખરડાયેલા છે, આપણા પગ મૂત્રમાં ડુબેલા છે, નાકની નદી મોઢાના દરિયામાં વિસર્જિત થઈ રહી છે. શરીર ગંદકીથી ખરડાયેલું છે ને આપણે કોઈ બીજા જ કાર્યક્રમોમાં વ્યસ્ત છીએ, એનો અર્થ એ છે કે આપણું ખસી ગયું છે.

આપણું બધે ધ્યાન છે, ફક્ત આપણામાં આપણું ધ્યાન નથી. આપણને બધું ભાન છે, ફક્ત આપણું ભાન નથી. આમ જોઈએ તો આપણા આખા શબ્દકોષમાં એક જ શબ્દ છવાયો છે - હું. ને આમ જોઈએ તો આપણા આખા શબ્દકોષમાંથી એક જ શબ્દની હકાલપટ્ટી થઈ છે - હું. ઉપરછલા સનમાઈકા-સ્વરૂપ આભાસી હું આપણા આખા શબ્દકોષમાં છવાયેલું છે, ને અંદર રહેલા સડેલા-કોહવાયેલા લાકડા સ્વરૂપ વાસ્તવિક હું નું આપણા શબ્દકોષમાં કોઈ સ્થાન નથી. એ નથી એમ માનીને આપણે જીવીએ છીએ, માટે આપણે એનું કશું કરવાનું નથી હોતું. પરિણામ એ આવે છે કે 'હું' આજીવન ગંદકી બની રહે છે.

ઉનાળો કદાચ આજીવન ઉનાળો બની રહેત, પણ એવું ન થયું. ઉનાળાનું પોતાનામાં ધ્યાન ગયું. આ શું છે ? હું આટલો સુક્કો...આટલો ભડકે બળતો ? દાઝતો ને દઝાડતો ? પોતે દુઃખી ને બીજાને દુઃખી કરતો ? ના, આવું તો ન જ ચાલે.

ચલાવવાનો સીધો અર્થ હોય છે ગબડવું. આપણે જ્યારે ચલાવીએ છીએ, ત્યારે આપણે ગબડીએ છીએ. ચલાવવાનો અર્થ છે ભડકે બળતા ઘરમાં શાંતિથી ટી.વી. જોવું. ચલાવવાનો અર્થ છે હજી તો 2nd stage

નુ જ કેન્સર છે ને, એમ માની નિશ્ચિન્ત રહેવું, ચલાવવાનો અર્થ છે હજી તો અડધું જ લોહી વહી ગયું છે ને, એમ વિચારી પાટા-પિંડી ન કરવી. ચલાવવાનો અર્થ છે હજી તો ચોરોએ થોડા જ પોટલા ભર્યા છે ને ! એમ માની પોલિસને ફોન ન કરવો.

ઉનાળાને અકળામણ થઈ છે, આપણે આખી જિંદગી આપણી અકળામણોને ઉપાય શોધવા ફાંફા માર્યા કરીએ છીએ. હકીકતમાં આપણને જરૂર એક અકળામણની હોય છે, જે આજ સુધી થઈ નથી. આપણી બધી જ અસ્વસ્થતાનું મૂળ આપણી સ્વસ્થતામાં પડ્યું હોય છે. યોગી અને પાગલ તદ્દન વિષમ પરિસ્થિતિમાં પણ તદ્દન સ્વસ્થ હોય છે.

ઉનાળો મંથન કરે છે, શું અસ્તિત્વનો અર્થ આ જ છે ? શું અસ્તિત્વ આવું જ હોઈ શકે ? શું આ બધી વિડંબણાઓ સહજ અને સ્વાભાવિક છે ? કે પછી ઔપાધિક છે ? સહજ હોય તો એની કોઈ દવા નથી, ઔપાધિક હોય તો એને સહજ માનીને ચલાવવામાં મૂર્ખતાની કોઈ સીમા નથી.

ઉનાળો હવે બરાબર તપ્યો છે, એ બહારની સાથે અંદરથી પણ બળી રહ્યો છે. એને જાણે ફટોફટ ફોડકીઓ થઈ રહી છે. એ રીતસરનો શેકાઈ રહ્યો છે. બફારો બધી જ હદ વટાવી રહ્યો છે... એની અંદરથી જાણે નહીં... નહીં... આવું તો હરગીઝ નહીં - નો નાદ ઉઠી રહ્યો છે. ગરમી ચરમ સીમાએ પહોંચી છે.

આપણે કદી ઠર્યા નથી, કારણ કે આપણે કદી બરાબર તપ્યા નથી.

સૂરજ જબ ગરમી કરે તબ બરસન કી આશ.

ઉનાળાનો તાપ હવે એક દટ નિશ્ચયમાં પરિણમી રહ્યો છે. ગરમી તો બધી હદ વટાવી જ ગઈ છે, ગરમી પ્રત્યેની અસહિષ્ણુતા પણ બધી હદ વટાવી ગઈ છે... ના... આવું તો ન હોય... ઉનાળો તો ન હોય... આમ બધું સુકું ભટ્ટ ન હોય, આવી તિરાડો-આવો તાપ ન હોય... ને ઉનાળાની આ સંવેદના આકાશમાં કળા ડિબાંગ વાદળોને ખેંચી લાવે છે.

વીજળીના કડાકા થવા લાગે છે. વાદળોની ગર્જના ઓર ને ઓર ઘેરી બનતી જાય છે. મોર જોર જોરથી કેકારવ કરવા લાગે છે. એકદમ ઠંડો ઠંડો પવન વા'વા લાગે છે. ને એક પળે મુસળધાર વરસાદ વરસવાનો ચાલુ થઈ જાય છે.

ઘરતી પલળતી જાય છે ને ઠરતી જાય છે. બધો જ તાપ ઘડીના છટ્કા ભાગમાં ગાયબ થઈ જાય છે. બધે જ પાણીની રેલમછેલ જામી જાય છે. મેઘધનુષ આકાશને સજાવી રહ્યું છે. હરિયાળી ઘરતીને સજાવી રહી છે. બધે જ શીતળતા છે, બધે જ આનંદ-કિલ્લોલ છે. ચોમાસું બેસી ગયું છે.

ઉનાળો એટલે સંસાર અને ચોમાસું એટલે શાસન. ઉનાળો એટલે કષાયોની જવાળાઓ અને ચોમાસું એટલે જિનવાણીનું પાણી. ઉનાળો એટલે ભવભ્રમણ અને ચોમાસું એટલે મોક્ષગમન. ઉનાળો એટલે નકરી ઉપાધિ અને ચોમાસું એટલે અનેરો ઉત્સવ.

कषायतापार्दितजन्तुनिर्वृतिं, करोति यो जैनमुखाम्बुदोद्गतः ।
स शुक्रमासोद्भववृष्टिसन्निभो, दधातु तुष्टिं मयि विस्तरો गिराम् ॥

કષાયોના તાપથી પીડિત જીવોને જે ઠારી દે છે,
જે જિનેશ્વર ભગવાનના મુખમાંથી નીકળેલ છે,
જે શ્રાવણ માસના વરસાદ જેવો છે,
તે વાણીનો વિસ્તાર મને તૃષ્ટિ-તૃપ્તિ પમાડો.

ભીતરમાં ચાલતા સંકલેશોની જવાળા એટલે ઉનાળો ને એમને ઠારી દેતી સમાધિવૃષ્ટિ એટલે ચોમાસું. સ્વાર્થી સગાઓ એટલે ઉનાળો અને નિઃસ્વાર્થવત્સલ સદ્ગુરુ એટલે ચોમાસું. સાંસારિક વહેવારો એટલે ઉનાળો અને જિનોક્ત જ્ઞાન-ક્રિયા સમન્વય એટલે ચોમાસું. અઢાર પાપસ્થાનકો એટલે ઉનાળો અને નિષ્પાપ જીવન એટલે ચોમાસું.

જેમાં વિરાગભૂમિમાં તિરાડો પડી હોય, ગુણોનું ઉપવન ઉઠ્ઠડ થઈ ગયું હોય, સંવેદનશીલતા સુક્કી-ભટ્ક થઈ ગઈ હોય, પરિણતિની

ભીનાશનો પત્નો ન હોય, એનું નામ ઉનાળો. જેમાં વિરાગભૂમિ ભીની ભીની બની હોય, ગુણોનું ઉપવન ખીલી ઉઠ્યું હોય. સંવેદનશીલતા રીતસર નીતરી રહી હોય અને બધું જ પરિણતિથી તરબતર થઈ ગયું હોય, એનું નામ ચોમાસું.

ઉનાળામાં કદી ચોમાસું હોતું નથી, ચોમાસામાં કદી ઉનાળો હોતો નથી, હા, ઉનાળો ધારે તો એ ચોમાસું બની શકે છે, ઈન્દ્રભૂતિ બ્રાહ્મણમાં ગૌતમસ્વામી હોતા નથી, ગૌતમસ્વામીમાં ઈન્દ્રભૂતિ બ્રાહ્મણ હોતા નથી, હા, ઈન્દ્રભૂતિ બ્રાહ્મણ ધારે તો એ ગૌતમસ્વામી બની શકે છે. રોહિણિયા ચોરમાં રોહિણિયા મુનિ હોતા નથી, રોહિણિયા મુનિમાં રોહિણિયો ચોર હોતો નથી. હા, રોહિણિયો ચોર ધારે તો રોહિણિયો મુનિ બની શકે છે.

બહારનું ચોમાસું તો એની મેળે જ આવી જશે. એવા અનંતા ચોમાસા આવ્યા ને ગયા, આપણને કોઈ ફરક ન પડ્યો. આપણો અંદરનો ઉનાળો અકબંધ રહ્યો. અનંતી વાર તીર્થંકર મળ્યા. સમવસરણ મળ્યું, જિનવાણી મળી. આજ સુધીમાં આપણી આજુ-બાજુમાં બેઠેલા અનંત આત્માઓમાં ચોમાસું બેસી ગયું છે. તેઓ અત્યારે સિદ્ધ ભગવંતો છે, આપણે હજી રખડીએ છીએ, કારણ કે આપણે આપણો ઉનાળો સાચવી રાખેલો. આપણે ન થડક્યા, ન ચમક્યા, ન અકળાયા, ન આપણને કોઈ પરિવર્તનની જરૂર લાગી. અનાદિનો આપણો ઉનાળો અખંડપણે ચાલતો રહ્યો.

સંઘમાં હજી બીજા અનંતા મહાત્માઓ ચોમાસું કરવા પધારે કે સમવસરણમાં હજી અનંત તીર્થંકરો પધારી મુસળધાર વરસે, એમ આપણું ચોમાસું નહીં આવી જાય, આપણું ચોમાસું આપણે લાવવું પડશે. આપણું ચોમાસું આપણે બનવું પડશે. જ્યાં ગંદકી જ ચોક્ખાઈ લાગે છે ત્યાં શુદ્ધિકરણની કોઈ શક્યતા નથી. જ્યાં ઉનાળો જ ભીનો લાગે છે, ત્યાં ચોમાસાની કોઈ શક્યતા નથી.

ચોમાસું આવ્યું છે એ ઉનાળાને અકબંધ રાખવા માટે નથી, ચોમાસું ચોમાસું લાવવા માટે છે. ભીતરના ચિદાકાશમાં જિનવાણીના મેઘધનુષો

રચાય, મનમયુર સ્વાધ્યાયના કેકારવો કરે, સાધનાનો મુસળધાર વરસાદ વરસે, પરિણતિના પાણીની રેલમછેલ થઈ જાય-એવા ભીતરના ચોમાસાને લાવવા માટે બહારનું ચોમાસું હોય છે.

આજ સુધીમાં જેમનો પણ મોક્ષ થયો છે એમનો ચોમાસાથી જ મોક્ષ થયો છે અને જેમનો પણ મોક્ષ થશે, એમનો ચોમાસાથી જ મોક્ષ થશે. વૈરાગ્ય એ વાદળાઓનો ગડગડાટ છે. જ્ઞાન એ વીજળીના ચમકારા છે. વ્રત-નિયમો એ અમીછાંટણા છે. સંયમ એ ઝરમર વરસાદ છે. સમર્પણ એ વ્યવસ્થિત વરસાદ છે. શ્રુતપરિણતિ એ જામેલો વરસાદ છે. ક્ષપકશ્રેણિ એ મુસળધાર વરસાદ છે. કેવળજ્ઞાન એ બધું જ જળબંબાકાર છે, મોક્ષ એ શાશ્વત સુકાળ છે.

ચોમાસું આવી રહ્યું છે, તો એને આવવા દો, આપણા આત્માને એની સિવાય બીજા કોઈની જરૂર નથી. એક કવિએ માર્મિક વાત કરી છે -

એવું ન કહીએ કે આજે વરસાદ નથી
કહીએ કે હશે, આપણે પલળ્યા નહીં.

અહંકારના ઘરમાંથી બહાર નીકળીએ, બુદ્ધિનો રેઈનકોટ ઉતારીએ, તર્કની છત્રી ફગાવીએ તો જિનશાસનનું ચોમાસું તો શાશ્વત ચાલું જ છે. આપણને પલાળી દેતા એને કાચી સેકન્ડની પણ વાર લાગવાની નથી.

યા આપણે અહં-ના ઘરમાં ભરાઈને બેઠા, યા બુદ્ધિ ને તર્કના બપ્તરો રાખ્યા, આપણી ચોમાસાને ખુદી ચેલેન્જ હતી. “મને પલાળીને બતાવ.” હકીકતમાં મોહરાજાએ આખી જાળ પાથરીને આપણને ગુમ ચેલેન્જ કરી હતી, “તું પલળીને બતાવ.”

આપણે રહ્યા ઉનાળા. આપણે પૂરા મૂર્ખ બન્યા. આપણે ખૂબ ગાંડા કાઢ્યા. હવે કંઈક સમજીએ, ચોમાસું બનીએ અને મન મુકીને પલળીએ.

❀ પાવન પંચતીર્થી ❀

પ. પૂ. પં. પ્ર. શ્રી વજસેનવિજયજી મ. સા. ના ગુણાનુવાદ

તીર્થ એક જ તીર્થ હોય છે. પૂજ્યશ્રી સ્વયં પાંચ તીર્થ હતા. આજે આપણે ગુણાનુવાદના માધ્યમે આ પાવન પંચતીર્થીની જાત્રા કરીએ.

(૧) તિતિક્ષાતીર્થ - તિતિક્ષા એટલે સહનશીલતા. આપણામાં ને પૂજ્યશ્રીમાં આ જ મોટો ફરક છે. આપણે કાંઈ સહન કરવું નથી અને પૂજ્યશ્રીએ સહન કરવામાં કાંઈ બાકી રાખ્યું નથી. તમે કલ્પના કરી શકો કે અઢી વર્ષનો કેશુ ઉકળતા ઘગઘગતા પાણીમાં પડી જાય, એની ચામડી બફાઈ જાય, શરીર ભયંકર રીતે ઢાઝી જાય, ને એ ન ચીસો પાડે, ન રડે, પણ પૂર્ણ સમતા જાળવી રાખે.

મને લાગે છે કે પૂજ્યપાદશ્રી પૂર્વજન્મમાં પણ તિતિક્ષાતીર્થ હશે. સહનશીલતાની પરાકાષ્ટા એમણે પૂર્વજન્મમાં કેળવી હશે. ૧૪૪૪ ગ્રંથ કર્તા પૂ. હરિભદ્રસૂરિ મહારાજા યોગશતકમાં કહે છે -

जह खलु दिवसऽब्भत्थं रातीए सुमिणयम्मि पेच्छंति ।

तह इहजम्मऽब्भत्थं सेवंति जम्मंतरे जीवा ॥

જેમ દિવસમાં જેનો અભ્યાસ કર્યો હોય, એને રાતે સ્વપ્નમાં જોવામાં આવે છે, તેમ આ ભવમાં જેનો અભ્યાસ કર્યો હોય, તેને જીવો બીજા ભવમાં સેવે છે.

સર્જન સતત ચાલુ છે. આપણે આરાધનામાં હોઈએ, ટાઈમ-પાસમાં હોઈએ કે વિરાધનામાં હોઈએ, સર્જન તો સતત ચાલુ જ છે, આપણે જેમાં રહેવાના છીએ એ ઘરને આપણે આપણા હાથે બનાવી રહ્યા છીએ. આપણે જો જિનાજ્ઞાનુસારી છીએ તો એ ઘરને દેવલોક જેવું લક્ઝરી બનાવી રહ્યા છીએ, આપણે જો મોહાજ્ઞાનુસારી છીએ તો એ ઘરને નરક જેવું દર્દમય બનાવી રહ્યા છીએ. આપણે સતત એક ગેરસમજમાં હોઈએ છીએ કે 'હું ફક્ત હમાણા કષાય કરું છું, પ્રમાદ કે પાપ કરું છું, હું

ભવિષ્યને કશું પણ નથી કરી રહ્યો.’ પણ આ બહુ મોટી ભ્રમણા છે. આપણી એક પણ પળ એવી નથી હોતી જેમાં આપણે ભવિષ્ય નિર્માણ ન કરી રહ્યા હોઈએ.

પૂજ્યશ્રીની ઉંમર ૨૨ વર્ષ. સંયમ પર્યાય ૧૦ વર્ષ. આખા શરીરે અછબડા. ફક્ત પ્રવાહી ખોરાક. પૂજ્યશ્રી મરણ પથારીએ. છતાં પરાકાષ્ઠાની સમતા. ડોક્ટરોએ ૪-૫ કલાકના મહેમાન જાહેર કર્યા. આપણે ૭૨ ને ૮૨ એ પણ જવા તૈયાર નથી હોતા, પૂજ્યશ્રી ૨૨ ની એજ પર પણ રેડી હતા. હસતા મોંએ રેડી, આપણે બાહ્ય તીર્થની યાત્રા કરીને ત્યાં જ અટકી જઈએ છીએ. હકીકતમા બાહ્યતીર્થની યાત્રા કરવા દ્વારા આંતરતીર્થની યાત્રા સુધી પહોંચવાનું હોય છે. શંભેશ્વર ને શત્રુંજય તીર્થની યાત્રા દ્વારા તિતિક્ષાતીર્થની યાત્રા સુધી પહોંચવાનું હોય છે. એનું લક્ષ્ય પણ આપણને ખરું ?

વર્ષો સુધી પૂજ્યશ્રીએ માઈગ્રેન રોગને સહન કર્યો. સવાર પહે ને માથાનો દુઃખાવો... પિત્તનો પ્રકોપ... મહિનાઓ સુધી ઉલ્ટી-ઉબકાઓ... એમાં પાછો પેપ્સીગસ રોગ... આખા શરીરે ભયંકર ચાંદા પડી ગયા. આંખ-કાન-મોઢું જેવા અંગોની અંદરના ભાગમાં પણ ચાંદા. માંસના લોચા શરીરની બહાર લટકવા લાગ્યા... પીડા અસહ્ય હતી... સહનશીલતા અસીમ હતી. સંપૂર્ણ અશક્ત, ચાલવાનું-બોલવાનું સંપૂર્ણ બંધ. બે-ચાર દિવસ નહીં, બે-ચાર મહિના નહીં, પૂરા સવા વરસ સુધી પૂજ્યશ્રીએ આ ભયાનક ઉપસર્ગને સહન કર્યો.

એક કવિએ કહ્યું છે -

*પગથી માથા સુધી દરદ હોય છે,
ત્યારે એ સાચો મરદ હોય છે.*

પૂજ્યશ્રી આવા મર્દ હતા. કેટલાંક જીવો ઈજેક્શનની સોય અડ્યા પહેલા ચીસ પાડનારા હોય છે. કેટલાંક જીવો તિતિક્ષાતીર્થ બનીને જંગલી જાનવરોથી ચવાતા હોવા છતાં સમતા રાખી શકે, એ ઉંચાઈને આંબેલા

હોય છે. પૂજ્યશ્રી બીજા પ્રકારમાં હતા. ૧૩ વર્ષ પહેલાની ઘટના. બોટાદમાં પૂજ્યશ્રીએ દેરાસરનું છેલ્લું પગથિયું ઉતરી શેરીમાં પગ મૂક્યો ને ગાય દોડતી આવી. પૂજ્યશ્રીને શિંગડામાં લીધા. ઉછાળીને પટક્યા. કટાક દઈને અવાજ આવ્યો. સાથળનું હાડકું તૂટી ગયું. અસહ્ય પીડા અને પ્રસન્ન મુદ્રા. પૂજ્યશ્રી રીતસર હસી રહ્યા છે. કોઈ માની ન શકે કે આ સ્થિતિમાં ફેક્યર હોઈ શકે. સંયમજીવનની સફળતાનું આ માપદંડ છે. પુષ્પમાલામાં પૂ. મલધારી શ્રીહેમચન્દ્રસૂરિ મહારાજા કહે છે -

સામણમણુચરંતસ્સ ડ કસાયા જસ્સ ડકકડા હુંતિ ।

મન્ને ડચ્છુપુપ્ફં વ ણિપ્પ્ફલં તસ્સ સામણં ॥

શ્રામણ્યને પાળતા પાળતા જેના કષાયો

વધતા જાય છે,

એનું શ્રામણ્ય શેરડીના ફૂલની જેમ નિષ્ફળ છે,

એવું મને લાગે છે.

સંયમ પાળતા પાળતા કષાયો ઘટતા જાય, તો સંયમ સફળ. પૂજ્યશ્રીની સહનશીલતા અને સમતા સતત વધતી ગઈ હતી, આ એમના કષાયોના હાસ અને સંયમની સફળતાનું પ્રમાણપત્ર હતું.

ટ્રસ્ટીઓએ સારી ટ્રીટમેન્ટ થાય તે માટે અમદાવાદ લઈ જવાનો આગ્રહ કર્યો. પૂજ્યશ્રીએ સ્પષ્ટ કહ્યું, ભલે મને થોડી ખોડ-ખાંપણ રહે કે પીડા ભોગવવી પડે, અહીં જે ટ્રીટમેન્ટ થાય એ જ કરવાની. જે વૃદ્ધ મહાત્માઓ મારા હિસાબે આવ્યા છે, તે બધાને મુકીને જાઉં તો તેમની સમાધિનું શું ? અને સંઘની આરાધનાનું શું?

તિતિક્ષાતીર્થ - જેમની સહનશીલતાને કોઈ સીમાડા ન હતા. ૧૧ વર્ષ પહેલાની ઘટના. હાર્ટમાં ભયંકર દુઃખાવો. નિદાન ન થાય. છેવટે સિવિયર એટેક. બે મિનિટ માટે હાર્ટ બંધ. મસાજથી ફરી ચાલુ. એ પછી પણ ફુડ પોઈઝન. N.P.H. જેવા ભયાનક ઉપસર્ગોમાં પણ પૂજ્યશ્રીએ ગજબનાક સહનશીલતા દાખવી. કરોડરજ્જુના એક મણકાનો ચુરો થઈ

ગયો હોય, મેમરી ૮૦% જતી રહી હોય, ડોક્ટરોએ કહી દીધું હોય કે આ જેનો રિપોર્ટ છે, એ વ્યક્તિ પીડાથી તરફડતી હશે ને પૂજ્યશ્રી પરમ સમાધિમાં ઝીલતા હોય... તિતિક્ષાતીર્થનું કેવું સૌન્દર્ય !

પૂજ્યશ્રી અનંતજ્ઞાનીઓના આ વચનને આજીવન ઘુંટતા રહ્યા હશે. સહ કલેવર ખેદમચિન્તયન્, સ્વવશતા હિ પુનસ્તવ દુર્લભા ।
પરવશસ્ત્વિતિ ભૂરિ સહિષ્યસે, ન ચ ગુણં બહુમાપ્સ્યસિ કચ્ચન ॥

હે શરીર !

તું બિલકુલ થાક્યા-કંટાળ્યા વિના સહન કર.
ખરેખર તને આવી સ્વવશતા ફરી મળવી દુર્લભ છે.
પરવશપણે તો તું ખૂબ ખૂબ સહન કરીશ,
તો ય તને બહુ લાભ નહીં થાય,
જિનવચનની પરિણતિ પામીને તિતિક્ષાતીર્થ
બનનારા પૂજ્યશ્રીને કોટિ કોટિ વંદન.

(૨) વૈયાવચ્ય તીર્થ - સ્વભાવની ઉદારતા વિના વૈયાવચ્ય શક્ય નથી. મન એટલું મોટું... એટલું મોટું... કે બધા સમુદાયો પોતાના સમુદાય લાગે...બધા ગ્રુપ પોતાના ગ્રુપ લાગે... બધા સાધુ-સાધ્વી 'મારા' લાગે ત્યારે ખરી વૈયાવચ્ય થઈ શકે...

આગમ સ્પષ્ટ કહે છે -

અયં મમ કુલિચ્ચઓ ગણિચ્ચઓ વા...

સાચા સાધુને કદી પણ આ મારા ગચ્છના - આ બીજા ગચ્છના

આ મારા સમુદાયના - આ બીજા સમુદાયના

આ મારા ગ્રુપના - આ બીજા ગ્રુપના.

આવો ભેદ હોતો નથી. પૂજ્યશ્રીના પિતાજીએ બે-બે વાર સોનાની ગીનીની પ્રભાવના કરી હતી. પાલીતાણામાં રસોડું ખોલીને સાધર્મિકો અને મહાત્માઓનો મન મુકીને લાભ લીધો હતો. આ ઔદાર્ય અને સેવાના

સંસ્કારો પૂજ્યશ્રીમાં ઉતર્યા હતા. હું તમને મૈત્રી વાત્સલ્ય ધામના પાયાની વાત કરી રહ્યો છું. આવા સર્જન દાનથી થાય , ભક્તોથી થાય. આ બધી સ્થૂળ વાતો છે. તમે એના મૂળ લાંડનથી શોધી લાવશો, હકીકતમાં એના મૂળ પૂજ્યશ્રીના લોહીમાં હતા.

છ વર્ષનો કેશુ દેરાસરમાં પૂજા કરે, ઉપાશ્રયમાં વંદન કરે અને પાટલે બેસીને અનેક ચીજો વહોરાવે, તો ય જરા ય ઢોળાઈ નહીં. ખૂબ રાજી થઈને વહોરાવે, તો ય જરા ય ઢોળાઈ નહીં. ખૂબ રાજી થઈને વહોરાવે, એમાં જ એને આનંદ આવે. સળંગ બાર મહિના સુધી એણે રોજ ૨૦ કિલો પપૈયા, ચાર લિટર દૂધ, મિઠાઈ વગેરેથી સાધર્મિકો અને મહાત્માઓની ભક્તિ કરી. પૂજ્યશ્રી એ દિવસોને યાદ કરતા કહેતા હતા, કે મને વહોરાવતા એટલો બધો આનંદ આવતો કે રમવાનું કે રખડવાનું તો ગમતું જ નહીં.

કસ્તૂરધામ તો પછી બન્યું. પૂજ્યશ્રી ખુદ આજીવન કસ્તૂરધામ હતા. એમના ઔદાર્યની, એમની હૃદયની વિશાળતાની અને એમની વૈયાવચ્ચની કસ્તૂરીની સુવાસ એમણે બાળપણથી અંતિમ દિન સુધી ફેલાવેલી. મૈત્રી વાત્સલ્ય ધામ તો હમણા બન્યું. પૂજ્યશ્રી સ્વયં મૈત્રી વાત્સલ્ય ધામ હતા. જેમણે વૃદ્ધ-ગ્લાન પૂજ્યોને મૈત્રી અને વાત્સલ્યથી નવડાવી દીધા હતા. પાટ ગજાવવી સહેલી છે, પોથાના થોથા ભણી જવા સહેલા છે, વર્ધમાનતપની ૧૦૦/૨૦૦ ઓળી કરી લેવી સહેલી છે, માસખમણ કે દૃટ ઉપવાસ કરવા સહેલા છે, મેલા કપડે દોઢ વાગ્યા સુધી તડકામાં ગોચરી ફરવું એ પણ સહેલું છે. પણ જુદા જુદા સમુદાયોના ચાર-આઠ વૃદ્ધ મહાત્માઓને સાથે રાખવા, રોગ અને ઉંમરે એમના સ્વભાવ પર અસર કરી હોય, એ સહન કરવું, એ કહ્યું કરે કે ન કરે, એમની બધી જ વૈયાવચ્ચ કરવી, એમને સૂતા-સૂતા કે બેઠા બેઠા જ લુગ્ગ મોશન થઈ જાય, એ સ્થિતિમાં બિલકુલ સૂગ લાવ્યા વિના પોતાના હાથે બધું જ ઉચિત કરવું - ને કર્યા પછી જાણે કશું જ બન્યું નથી, એવા નિર્ભાર બની રહેવું એ ખૂબ અઘરું છે.

તકતીઓ લાગતી હોય એવા કામમાં મારા જેવાને ઉદ્ધાસ જાગે, લોકોમાં નામ ગાજતું થાય એવા કામમાં મારા જેવાને ઉદ્ધાસ જાગે, પણ જે કોઈ જાણવાનું નથી, જેનામાં કોઈ તકતી/બેનર તો લાગવાના નથી, જેની નોંધ પણ લેવાવાની નથી, એવા આ ગ્લાન-વૃદ્ધ સેવાના કાર્યમાં અનેરા ઉદ્ધાસ સાથે આખી જિંદગી રચ્યા પચ્યા રહેવું એ અત્યંત નિર્મળ પરિણતિ વિના શક્ય જ નથી.

હું કહું છું આ રસ્તે પસાર થાઓ ને - આ મૈત્રી વાત્સલ્ય ધામ પાસે ઊભા રહેજો. એ બહિરંગ વૈયાવચ્ચ તીર્થની અંદર ઘરબાયેલા અંતરંગ વૈયાવચ્ચતીર્થને જો જો. એ મકાનની એક એક ઈંટમાં તમને પૂજ્યશ્રીની સંવેદના દેખાશે. એની એક એક દીવાલમાં તમને પૂજ્યશ્રીની હૂંફ દેખાશે, એના કણ કણમાં પૂજ્યશ્રીનું વાત્સલ્ય દેખાશે, ભીની આંખે એને જોવાનો પ્રયાસ કરજો. બે હાથ જોડી એ બહિરંગ અને અંતરંગ બંને વૈયાવચ્ચ તીર્થને વંદન કરજો ને હૃદયમાં શ્રમણસેવાના તારને રણગણાવજો, પૂજ્યશ્રીના ખરા ગુણાનુવાદ એ છે.

એક મહાત્માને ભાવ થયો કે મારે ૧૦૮ ઉપવાસ કરવા છે. એ વખતે પાછો જેઠ મહિનો ચાલતો હતો, ભયંકર ગરમી હતી. હું પૂજ્યશ્રીની જગ્યાએ હોઉં તો સાફ સાફ ના પાડી દઉં... ‘ખબર પડે છે આ કઈ સિઝન છે ? એમાં પાછા ૧૦૮ ઉપવાસ... એના કરતા અનશન જ બોલો ને... ના, બિલકુલ નહીં, તમે હેરાન થાઓ ને અમને બધાને હેરાન કરો. તમને અમારો વિચાર નથી આવતો ? ના, નથી કરવાના ઉપવાસ. અહીં રહેવું હોય તો હું કહું એમ કરવું પડશે...’

પણ એ હું ન હતો... પૂજ્યશ્રી હતા. મહાત્માની પ્રસન્નતા ખાતર એમણે રજા આપી. રોજ એક એક ઉપવાસનું પચ્યકખાણ આપે. દ્રવ્ય-ભાવ બધી રીતે સેવા કરે... ક્ષણ ક્ષણની સમાધિ ટકાવી રાખે. ૧૩ ઉપવાસ થયા.. મહાત્મા ઢીલા પડ્યા.

હું હોઉં તો ફરી તૂટી પડું.. જો... જોઈ લીધું ને પરિણામ ! મોટે

ઉપાડે વાત કરતાંતા ૧૦૮ ની... તેવડ તો છે નહીં, ને કરવા માટે મારું માથું ખાતા હતા. શાંતિથી કહું એમ કર્યા કરો તો ? આવ્યા મોટા તપસ્વી બનવા. આવી જવું પડ્યું ને લાઈન પર...

પણ એ પૂજ્યશ્રી હતા... મહાત્મા ન આગળ વધી શકે, ન પાછા હટી શકે... એ સ્થિતિમાં એમને ખૂબ પ્રેમથી સમજાવ્યા અને પારણું કરાવ્યું.

એક મહાત્મા મગજ પરનો કાબુ ગુમાવી બેઠેલા. એમને કદી કોઈ અસંતોષ ન થાય અને માનસિક કંટ્રોલ જાય નહીં એ માટે પૂજ્યશ્રીએ ખૂબ કાળજી કરી હતી. એક મહાત્માને અચાનક લોહી છૂટી પડ્યું. ત્યારે પોતાની શારીરિક પરિસ્થિતિનો વિચાર કર્યા વગર પોતાનું લોહી આપવા પૂજ્યશ્રી તૈયાર થયા હતા.

૧૫-૧૫ વર્ષ સુધી પૂ.પં. શ્રીભદ્રંકરવિજયજી મ.સા. ની સેવા તો કરી જ, સેવાને જીવનમંત્ર બનાવીને પ્રત્યક્ષ-પરોક્ષ સેંકડો મહાત્માઓને પણ શાતા-સમાધિ આપી. આવા મહાન વૈયાવચ્ચ તીર્થને કોટિ કોટિ વંદન.

(૩) સમ્યક્ત્વ તીર્થ - પૂજ્યશ્રીએ હજારો સાધર્મિકોને-સંઘોને ગુમપાણે સહાય કરાવી હતી. આ એમની ભીતર ઝળહળતા સમ્યક્દર્શનનું પ્રતિબિંબ હતું. પૂજ્યશ્રીએ અનુકંપા અને જીવદયાના જે કાર્યો કર્યા એ બરેબર નેત્રદીપક છે.

દ્રવ્ય થકી દુઃખિયાની જે દયા, ધર્મહીણાની ભાવ ।

ચોથું લક્ષણ છે અનુકંપા, નિજ શક્તે મન લાવ ॥

સુગુણ નર... શ્રી જિનભાષિત વચન વિચારીએ.

પૂજ્યશ્રીના બાળપણની વાત. વરસાદ અને વાવાઝોડામાં સિંહણ નદીનો પુલ તૂટી ગયો. માંઢા ગામના લોકો કિંમતી ઘરવખરી, ઢોર વગેરે લઈ આશરા માટે કેડ જેટલા પાણી ઉતરીને ઢાંતા ગામમાં આવી આશરો શોધવા લાગ્યા. પૂજ્યશ્રીના પિતાજીએ જેવી આ પરિસ્થિતિ જોઈ

એવું એમનું હૃદય દ્રવી ગયું. ગામના આગેવાનોને બોલાવી ને કહ્યું, “હમણા લોટ દળાવી લાપસી બનાવો, ઘી-તેલ-ચણા-અનાજ બધું મારે ત્યાંથી લો, પછી જ હું મોઢામાં પાણી નાંખીશ.” ઢોરો માટે તરત ઘાસના કાલર ખરીદીને નંખાવી દીધા. કોઈ પણ ભૂખ્યો ન રહે એની તકેદારી રાખી. ત્રણ દિવસમાં છત્રીશ મણ લાપસી ને અગિયાર કાલર ઘાસ વપરાયું. બધાનો ખર્ચ માણેકભાઈએ આપ્યો. મારા ઘરમાં કેટલું છે ? આ જળપ્રલયમાં બહારથી કશું નહીં મળે તો ? કાલે શું ખાવાનું ? આવો વિચાર માણેકભાઈએ ન’તો કર્યો, પણ મારા ગામમાં આવેલા નિરાશ્રિતો ને ઢોરો ભૂખ્યા રહે અને હું ખાઉં ? આ મને શોભે ? આવો જ વિચાર કર્યો હતો. લોકોને લાપસી-ચણા ખાતા જોઈને અને ઢોરોને નિરાંતે ચારો ચરતા જોઈને તેમને ખૂબ આનંદ થયો હતો.

પૂજ્યશ્રીએ જીવનમાં હજારો ઢોરો અને લાખો મનુષ્યોની આંતરડી ઠારી એના બીજ આ ઘટનામાં પડ્યા છે. રીઠા, કઠોર, નિષ્કર આત્મામાં સમ્યક્ત્વ હોવાની કોઈ જ શક્યતા નથી. પૂજ્યશ્રી સમ્યક્ત્વ તીર્થ હતા કારણ કે એમનું હૃદય માખણ કરતા પણ કોમળ હતું.

(૪) જ્ઞાનતીર્થ - પૂજ્યશ્રી સ્વયં જ્ઞાનમાં ડુબ્યા એટલું જ નહીં, વિશિષ્ટ સંપાદનો કરવા દ્વારા હજારો આત્માઓને જ્ઞાનસાધનામાં સહાયક બન્યા. એમના સંપાદનોની અનેક આવૃત્તિઓ થઈ, એ જ એમની ઉપયોગિતાની સાબિતી છે.

પૂજ્યશ્રી બાળપણમાં એક વર્ષ એક પંડિતજી પાસે ભણ્યા હતા, એ પંડિતજીના જીવનના છેવાડા સુધી પૂજ્યશ્રીએ એમની સંપૂર્ણ જરૂરિયાત ધ્યાનમાં રાખી અવસરે અવસરે વગર જણાવ્યે એમના માટે બધી વ્યવસ્થા કરી છે. પૂજ્યશ્રીની આ કૃતજ્ઞતા હતી. આ ગુણથી એમનું જ્ઞાન પરિણત બન્યું, જીવંત બન્યું. સ્વપરને તારક બન્યું.

(૫) શાસનતીર્થ - મારા જેવા બહુ બહુ તો શાસનની વાતો કરી શકે પૂજ્યશ્રીએ શાસનને જીવી જાણ્યું હતું. બીજા સમુદાયના વૃદ્ધ-ગ્લાન

મહાત્મા માટે બધી રીતે ઘસાઈ છૂટવું - એથી શ્રેષ્ઠ એકતાની પરિભાષા બીજી કઈ હોઈ શકે ? શાસન પૂજ્યશ્રીના હૈયે હતું, પૂજ્યશ્રી સ્વયં શાસનમય હતા, માટે પૂજ્યશ્રી પોતે જ શાસનતીર્થ હતા.

નવ વર્ષ પહેલાની ઘટના, બરોડામાં અમારું ચોમાસું. એક પત્ર આવ્યો. એક નવું સંસ્કૃત મેગેઝીન બહાર પડી રહ્યું હતું, તેમાં લેખ પાઠવવા માટે વિનંતિ - આમંત્રણનો એ પત્ર હતો. જેમના તરફથી પત્ર આવેલ એમનું નામ વાંચીને અમારા જેવા વિચાર કરતા થઈ જાય. પણ એ પત્રની સાથે સાથે પૂજ્યશ્રીનો પણ પત્ર હતો. ભલામણનો. ખાસ આમાં લેખ મોકલશો એવો. એમાં પૂજ્યશ્રીનું નામ વાંચીને ફરી નવેસરથી વિચાર કરતા થઈ જઈએ...

બહુ નાની ઘટના. પણ પૂજ્યશ્રીની અસ્મિતાને ઉજાગર કરતી ઘટના... પૂજ્યશ્રી સેતુ હતા. આજે શાસનને પક્ષની પણ જરૂર નથી ને વિપક્ષની પણ જરૂર નથી. આજે શાસનને સેતુની જરૂર છે. પૂજ્યશ્રી સેતુ બનીને જીવ્યા હતા.

જે શાસનતીર્થ બને એ શાસનતીર્થનું સર્જન કરી શકે. પૂજ્યશ્રીની પ્રેરણાથી આજે ચાર-ચાર તપોવનો ધમધમી રહ્યા છે. જમાનાવાદના ઝેરી ઝંઝાવાતોથી જિનશાસનના કૂમળા છોડીને બચાવી લેવા માટે આ તપોવનો જંગે ચડ્યા છે. એક બાળક બચી જાય એટલે જિનશાસનનું આયુષ્ય ૫૦ વર્ષ આગળ ધપે છે. એક બાળક બચી જાય એટલે જિનશાસનના સાતે ક્ષેત્રોને નવજીવન મળે છે. એક બાળક બચી જાય એટલે તીર્થો ને મહાતીર્થો બચી જાય છે, એક બાળક બચી જાય એટલે ગૂંગળાતા સંઘમાં પ્રાણ પૂરાય છે, એક બાળક બચી જાય એટલે દેવદ્રવ્ય સુરક્ષિત બને છે એક બાળક બચી જાય એટલે સુપાત્રદાનની પરંપરા આગળ ધપે છે, એ બાળક બચી જાય એટલે પાંજરાપોળોના હજારો ઢોરોને હાશ થઈ જાય છે, એક બાળક બચી જાય એટલે પ્રભુ વીરની કરુણા-અનુકંપા ઓર એક પેઢી આગળ વધે છે.

આજે તમારી યા ફક્ત ભેગું કરવું છે, યા તાગડધિત્રા કરવા છે ને યા તમારું મન માને ત્યાં દાન આપવું છે, પણ જિનશાસનની જરૂરિયાત જોવી નથી. હજુ તમને એવી ભાવના છે કે એક વર્લ્ડ ટુર મારી આવવું છે, યા તમને એવી ભાવના છે કે એક દેરાસર બનાવવું છે, એક સંઘ કાઢવો છે, એક ભગવાન ભરાવવા છે, ભગવાનનો એક દાગીનો કરાવવો છે... પણ ભગવાનની આખી જમીન સંકેલાઈ રહી છે, એની આપણને ચિંતા નથી.

આજની તારીખમાં ૫૦૦૦ જૈન દીકરીઓ મુસ્લિમમાં ફસાયેલી છે. હજી આપણે આપણી ઘરેડમાં રહ્યા તો આવનારા ૫ વર્ષની અંદર બીજી ૫૦૦૦ જૈન દીકરીઓ ફસાઈ ચૂકી હશે. આપણી પાસે કરોડોનો બંગલો લેવાના રૂપિયા છે, આપણી પાસે લાખોની ગાડી લેવાના રૂપિયા છે, આપણી પાસે ઓચ્છવ-મહોત્સવો માટેના રૂપિયા છે, પણ આપણી મથણાને રહેંસાઈ-ભીંસાઈ-ફસાઈને મુમતાઝ ને મેડોના બની જતા અટકાવી દેવા માટે આપણી પાસે કોઈ રૂપિયા નથી. જે બે ય કુળને તારે એ પોતે આપણી નજર સામે ડુબી જતી હોય, એને બચાવવા માટે આપણી પાસે કોઈ રૂપિયા નથી. ઈતર વહુઓ આવતી જાય ને સંઘ ખોખલો થતો જાય, એને અટકાવવા માટે આપણી પાસે કોઈ રૂપિયા નથી.

હું તમને પૂછું છું- આંબાવાડીમાં તપોવન કેમ નથી ? પાલડીમાં કેમ નથી ? વાસણામાં કેમ નથી ? શાહીબાગમાં કેમ નથી ? ઉસ્માનપુરામાં કેમ નથી ? સેટેલાઈટમાં કેમ નથી ? એની જરૂર નથી માટે નથી ? કે આપણામાં સેન્સ નથી માટે નથી ?

થોડા દિવસ પહેલા મુંબઈથી એક યુવાન મારી પાસે આવ્યો, મને કહે, “એક નિવૃત્ત CID છે. એણે મને ઓફર કરી છે. એ બે કરોડ રૂ. લેશે. જેટલી જૈન દીકરીઓ મુસ્લિમમાં ગઈ છે, એમનો બધો ડેટા આપી દેશે. શું કરવું જોઈએ ?” મેં એમને કહ્યું, “એ ડેટાનું તમે કરશો શું ? એનો હવે કોઈ મતલબ નથી. એ મહેનત કરવા કરતા તમે એવું કંઈક કરો કે હજી સુધી જે દીકરીઓ ફસાઈ નથી, તે બચી જાય.”

હું જોઈ રહ્યો છું, અમદાવાદમાં કેટલાંક શાસનપ્રેમી યુવાનો આ મુદ્દે લોહી-પાણી એક કરી રહ્યા છે. પણ હજી આપણા પેટનું પાણી હલતું નથી ને પરિણામે ફક્ત અમદાવાદમાં દર વર્ષે સેંકડો દીકરીઓનું સત્યાનાશ નીકળી રહ્યું છે. એક દીકરી ખલાસ થાય છે, ત્યારે એક પરિવાર ખલાસ થાય છે અને લાખો વર્ષોથી ચાલી આવેલા જિનશાસનના સંસ્કારોનો એક ઝાટકે અગ્નિસંસ્કાર થઈ જાય છે.

પૂજ્યશ્રીના હૃદયમાં આ વેદના હતી. એ શાસનતીર્થે બનાવેલા આ તપોવન-શાસનતીર્થો આજે ય આપણને પ્રેરણા આપી રહ્યા છે - 'તમારા હૈયામાં શાસન વસ્યું હોય, તો આવું કંઈક કરો' -

આ પાવન પંચતીર્થીના આજના દિવસે ઓવારણા લઈએ, લળી લળીને એને વંદન કરીએ અને એમના માર્ગે બે પગલા પણ ચાલવાનો પુરુષાર્થ કરીએ. તો આ ગુણાનુવાદ સાર્થક ગણાશે.

જિનાજ્ઞાવિરુદ્ધ કહેવાયું હોય તો મિચ્છામિ દુક્કડમ્.

લિસ્ટ નંબર : ૫, વૈશાખ અમાસ, વિ.૨૦૭૭, ૧૦-૦૬-૨૧ સુધીના પુસ્તકો

BOOKS FOR THE GENERAL PUBLIC

૧. જૈન સાધુ અને પર્યાવરણ - રસપ્રદ માહિતી
૨. જગતહિતકારની (?) (હિં) - એક વિશેષ અધ્યયન
૩. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૧ થી ૪
૪. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૫ થી ૮
૫. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૯ થી ૧૨
૬. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૧૩ થી ૧૬

BOOKS FOR THE JAINS

૧. સંઘયાત્રા - આમંત્રણ ગાઈડ
૨. વલોણું - વિવિધ લેખો
૩. Defence જિનશાસન - ગિરિરાજ સુરક્ષા - પ્રેરણા + પ્લાન
૪. પ્રશમરતિ અમૃતમ્ - આંશિક રસાસ્વાદ
૫. Secure જિનશાસન - કન્યા ૩ - તપોવન - પ્રેરણા + પ્લાન
૬. My સંસ્કાર Card - બાળસંસ્કરણ નોંધપોથી
૭. ચૈત્ર સુદ તેરસ - જન્મ કલ્યાણકની ભીતરમાં
૮. Plan જિનશાસન - એવું સુંદર સપનું મારું સાકાર હોજો

BOOKS FOR GURU BHAGWANTS

૧. સમ્મતિ સંવાદ - શ્રમણ વાચના
૨. સૌભાગ્ય સંવાદ - શ્રમણ વાચના

PEMPFLATE FOR JAINS

- a. શાસનસેવા - આજીવન ચાર્જિંગ
- b. સોળ વર્ષનો સરવાળો - શાંબ-પ્રદ્યુમ્ન સાધના (ફાગણ સુદ ૧૩ શ્રેણિમાં)
- c. સગાઈ - દીક્ષા-પત્રિકા કોન્સેપ્ટ
- d. મુમુક્ષુના પરિવારને - ટિપ્સ
- e. મુમુક્ષુના યજમાનને - ટિપ્સ
- f. 13 Q. on કોરોના - દેરાસર - ગાઈડલાઈન ટિપ્સ
- g. પ્રગતિની પગદંડી - સાધર્મિકને પ્રેરણાપત્ર

Book link - bit.ly/priyambooks

આના દ્વારા પુસ્તકોની Soft Copy Free મળશે.

આપ જરૂર મુજબ પ્રિન્ટ કાઢી શકશો.

લિસ્ટ નંબર : ૬, ભા.સુ.૬, વિ.૨૦૭૭, ૧૨-૦૯-૨૧ સુધીના પુસ્તકો

BOOKS FOR THE GENERAL PUBLIC

૧. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૧૭ થી ૨૦
૨. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૨૧ થી ૨૪
૩. ગિરિરાજ ગુંજન (ગુ. હિં. અં.) - સચિત્ર બાળસામાહિક - અંક ૨૫ થી ૨૬

BOOKS FOR THE JAINS

૧. નૈમિત્તિક - જિનશાસનના આઠ પ્રભાવકોમાં ચોથા પ્રભાવક
 ૨. યાદ આવે મોરી મા - ગુરુદેવશ્રીના સંસ્મરણો
 ૩. વહેણ - વિવિધ લેખો
 ૪. સદ્ગુરુ - ગુરુદેવશ્રીના આલંબને ગુરુતત્ત્વનો સાક્ષાત્કાર
 ૫. પર્યુષણ-૨ - પ્રવચનધારા (હસ્તલિખિત) વિ.૨૦૭૩
 - ૬-૭. ગુરુદેવ-૧,૨ - યાદ આવે મોરી મા, સદ્ગુરુ આદિ પ્રવચનધારા (હસ્તલિખિત)
 ૮. પર્યુષણ-૩ - આંશિક પ્રવચનો (વિ.૨૦૭૭)
 ૯. વેરાયટી - વિવિધ લેખો
- ૧૦-૧૧. ઉપમિતિ ભવ પ્રપંચ કથા - હસ્તલિખિત પ્રવચનધારા - ભાગ ૧૭, ૧૮

BOOKS FOR GURU BHAGWANTS

૧. મરણસમાધિપ્રકીર્ણક - આગમસૂત્ર - જયિની - નૂતનવૃત્તિ - ભાગ-૨
૨. દેવેન્દ્રસ્તવપ્રકીર્ણક - આગમસૂત્ર - હૈમી - નૂતનવૃત્તિ
૩. સંવેગ સંવાદ - શ્રમણ વાચના
૪. વીરસ્તવપ્રકીર્ણક - આગમસૂત્ર - રાજમાના - નૂતનવૃત્તિ
૫. શ્રામણ્યધારા - ધર્મબિન્દુ - અણગાર ધર્મવાચના - હસ્તલિખિત
૬. સંયમધારા - ધર્મબિન્દુ - અણગાર ધર્મવાચના - હસ્તલિખિત

PEMPFLATE FOR JAINS

- a. આ છે ગિરિરાજ અમારો - રેડી ફુલસ્કેપ નોટ બુક, ૮ તૈયાર મુખપૃષ્ઠો + દરેક પાના ઉપર નવું સુવાક્ય
- b. Defence જિનશાસન (ગુ.હિં.અં.) - શત્રુંજય સુરક્ષા પ્રેરણા

Book link - bit.ly/priyambooks

આના દ્વારા પુસ્તકોની Soft Copy Free મળશે.

આપ જરૂર મુજબ પ્રિન્ટ કાઢી શકશો.